19-ter Jahrgang Nr. 116 Jüdische Pester Zeitung. Freitag, 21. Oktober 1887.

Redaction u. Administration
befinden sich:
BUDAPEST,
Waitzner-Ring Nr. 15.
Pränumerations-Preis:
Für Oesterreich-Ungarn
Ganzjährig 8 Gulden österr. W.
Halbjährig 4 Gulden österr. W.
Vierteljährig 2 Gulden österr. W.
Für's Ausland
Ganzjährig 10 Guld. — kr. ö. W.
Halbjährig 5 Guld. — kr. ö. W.
Vierteljährig 2 Guld. 50 kr. ö. W.
Pränumerationen
werden jeden Tag entgegengenommen.
Annoncen werden nach aufliegendem Tarif berechnet.

יידישע פעסטער צייטונג

פאָליטישעס אָרגאַן. ערשיינט וואָכענטליך דריימאָל.

עדאַקציאָן אונד אַדמיניס-
טראַציאָן בעפינדען זיך:
בודאַפּעסט
וואַיטסנער־רינג נו. 15,
פּראַנומעראַציאָנס־פּרייז:
פיר אָסטערריך־אונגארן
גאַנציעריג 8 גולדען אָסטר. וויי.
האַלבייעריג 4 גולדען אָסטר. וויי.
ווירטעלייעריג 2 גולדען אָסטר. וויי.
פיר'ס אויסלאַנד
גאַנציעריג 10 גולד. — קר. ö. W.
האַלבייעריג 5 גולד. — קר. ö. W.
ווירטעלייעריג 2 גולד. 50 קר. ö. W.
פּראַנומעראַציאָנען
תעדרען יעדען טאָג אָנגענומען.
אַנאָנצען ווערדען
נאָך אַריפלייגענדעם טאַריף אַרעכנענט.

בודאַפּעסט, פרייטאג, ג׳ חשון, תרמ״ח. Erscheint wöchentlich dreimal. ניינצעהנטער יאהרגאנג נר. 116. 1887

איין גרענצפאַרפאַל

צווישען דייטשלאַנד אונד רוסלאַנד.

ביזהער וואר מאַן דאַראַן געוואהנט, נור פאַן גרענצקאָנפליקטען צווישען דייטשלאַנד אונד פראַנקרייך צו האָרען, וועלכע אָפטמאָל ערנסטליכע בעזאָרגניסס ערעגען, שליעסליך אבער פריעדליך בייגעלעגט וואָרען.

נון קאָמט אבער אין אַהנליכער פאַלל צווישען דייטשלאַנד אונד רוסלאַנד פאַר. אַם 14-טען ה. מ. וואָרען אין בויער איס אַראַנשקען (פּרייסיש־ליטהויען) אַיס גרענצבעמטער פאַן איינעם רוסישען זאָלדאַטען ערשאָסען. עס וואָרען אַלס אַן אַנגעבליכע ערזאַך אָנגעגעבען דאַס, דאַס דיא אַנגעהאַלטענע פרעמדע אַיין אַנגעבליכע שפּיאָנעס זיין. אַלס אַן אַנדערע אַיינגעבליכע אורסאַך אַנגעגעבען דאַס, דאַס דיא וואָהל אויף אַנגעגעבען מאַסעגעס וועגען דורכגעפיהרט וואָרען וויא. יעדאָך בעטאָנט דאַס, דאַס דיעזע וואָהל טראַטצדעם אַיס יעדען פרייז אַלס גילטיג ערקלערט ווערען מיסען.

מיניסטער אַרצי אַנטוואָרטעט נון פאַרגעסטערן אָנגעפאַרן פאָלגענדעס:

דיא מיטטהיילונג דעס ערזעטצרעטעס איבער אַיינען בריעף דעס אַבגעגעשעהענען אין מיך האָבע אָך געלעזען. אַבער אָך בין גיכטיג אַיס בעווישטזיין אַיינעס זאָלכען בריעפעס. (בעזייטיגונג לינקס. ריפען אויף דער אַיסערסטען לינקען: ער איז פערשוואָרען!) ווערד מיר דאַס אַרזיגאַל יענעס בריעפעס פאָרגעלעגט, דאַן ווערדע אָך דאַרבער אַיינטהיילען קאָנען, אַב דעם סען טעקסט דער מיטטהיילונג יענעס בראַבעטעס עגטשפּריכט. דאַן ערסט קאָן אָך אַיינע שטעלונג אָנגעזיכטס דאַרבער אָנאַרדענען. זייער זיך אַנדערעגאַלס־ווייז אַיינען אַלכען בריעף אָנגעאַיינגעטהייל. — ווייטער בעמערקט דער מיניסטער, דאַס דיא רעגיערונג אויף דיא גלעזעגהייטסערקלאַרונג דער וואָהלען קיינע אַיינפלוס געהאַט.

ווייא מאַן דערפון האַלט זיך דער מיניסטער אַיבער דיא אָנגעגעבענע אָנגעגעבענהייט דורך אַיינען שעדען הייזען, דאַנן עס אַיז נאָך יכסטע, דאַס ער דען בריעף נעטט בעזעסען. דיעזער וואָרהייט אָנגעשטעלטען אַיז אַלס דעם ערזעטצרעטעס אויסגעלעגעהייט, דאַס ער אַבער אַיינען אַלכען בריעף נעטט בעזעסען האָבע. דאַס דאַס דער מיניסטער נעטט געזאָגט.

דערויף זאָגט אַטוואָס: דער הערר מיניסטער זאָגט, ער קאָנען זיך נעטט אַיינסעהען, ווייל ער נעטט אַיס בעזיטצע דעס בריעפעס אַיס. אַיינע אַלכע אָנטוואָרט געגעבען זיך נעטט וויסען מיניסטערס פאַר דעם פאַרלאַמענט. דיא פראַגע, אַיס וועלכע עס זיך האַנדעלט פערטראָגט קיינען שעדען, איך קאָן אַיס דער אָנטוואָרט דעס הערען מיניסטערס נור עגטגעגען, דאַס ער אַיס בעזיטצע אַיינעס אַלכען בריעפעס וואָהר, וועלכער יעדאָך פערשוואָרען אַיס. וואָהר דאַס געזאָגט דורכגעגאַנגען זיין אָנטוואָרט פערלאַנגען דען הייגעלעגאַנגאַקטען זיך קיין הערהעלאַנגס נעטט, דאַס אַרגעוויסערס פאַס מיסטערטיטע פערשוואָרען קאָן, איך נעהמע דיא אָנטוואָרט נעטט צור קענטניס אָנדערען בעזיטצע, אַיבער דיעזעלבע דיא דעבאַטטע צו ערעפענען.

אין אַהנליכעס וועגען אַיינסערטע זיך אָבגעאַרדענעטער סאַלאַי.

סאַלאַי. ערפאָלגטע ערסט אין דער פאַרגעסטרינגע זיטצונג דעס אָבגעאָרדענעטענהייזעס.

דיא אַינטערפעלאַצאַן בעצאַג זיך בעקאַנטליך איף דען אַנהאַלט אַיינעס אַם 4-טען אָקטאָבער אַיס ערזעטצרעטעס. ערשיינען בריעפעס דעס שאַמאַריער אָבערגעשפּאַנס טאַלאַי אַן דען מיניסטער אַרצי אין אָנגעלעגענהייט דער קאַפּאַשיאַר וואָרער דייסבאַמאַיאַהל. אין קאַפּאַשיאַר וואָרדע נאַטליך מיניסטער סעטשענ׳ נעוואָרען. דיא נעגענפאַרטיא (דעם אָפּפאָזיציאָנעלען קאַנדידאַטען קאַרמעגיא) פראָטעסטירט געגען דיעזע וואָהל. אין יענעס ערזאַהלטען בריעף אַן דען מיניסטער דעס אָנגערן וואָלל נון דער אָבגעגעשפּאַנען צוגעגעבען האָבען, דאַס דיא וואָהל אויף אַנערעכטע מאַסעגעס וועגען דורכגעפיהרט וואָרען וויא. יעדאָך בעטאָנט האָבען, דאַס דיעזע וואָהל טראַטצדעם אַיס יעדען פרייז אַלס גילטיג ערקלערט ווערען מיסען.

מיניסטער אַרצי אַנטוואָרטעט נון פאַרגעסטערן אָנגעפאַרן פאָלגענדעס:

דיא מיטטהיילונג דעס ערזעטצרעטעס איבער אַיינען בריעף דעס אַבגעגעשעהענען אין מיך האָבע אָך געלעזען. אַבער אָך בין גיכטיג אַיס בעווישטזיין אַיינעס זאָלכען בריעפעס. (בעזייטיגונג לינקס. ריפען אויף דער אַיסערסטען לינקען: ער איז פערשוואָרען!) ווערד מיר דאַס אָריגינאַל יענעס בריעפעס פאָרגעלעגט, דאַן ווערדע אָך דאַרבער אַיינטהיילען קאָנען, אַב דעם סען טעקסט דער מיטטהיילונג יענעס בראַבעטעס עגטשפּריכט. דאַן ערסט קאָן אָך אַיינע שטעלונג אָנגעזיכטס דאַרבער אָנאַרדענען. זייער זיך אַנדערעגאַלס־ווייז אַיינען אַלכען בריעף אָנגעאַיינגעטהייל. — ווייטער בעמערקט דער מיניסטער, דאַס דיא רעגיערונג אויף דיא גלעזעגהייטסערקלאַרונג דער וואָהלען קיינע אַיינפלוס געהאַט.

ווייא מאַן דערפון האַלט זיך דער מיניסטער אַיבער דיא אָנגעגעבענע אָנגעגעבענהייט דורך אַיינען שעדען הייזען, דאַנן עס אַיז נאָך יכסטע, דאַס ער דען בריעף נעטט בעזעסען. דיעזער וואָרהייט אָנגעשטעלטען אַיז אַלס דעם ערזעטצרעטעס אויסגעלעגעהייט, דאַס ער אַבער אַיינען אַלכען בריעף נעטט בעזעסען האָבע. דאַס דאַס דער מיניסטער נעטט געזאָגט.

דערויף זאָגט אַטוואָס: דער הערר מיניסטער זאָגט, ער קאָנען זיך נעטט אַיינסעהען, ווייל ער נעטט אַיס בעזיטצע דעס בריעפעס אַיס. אַיינע אַלכע אָנטוואָרט געגעבען זיך נעטט וויסען מיניסטערס פאַר דעם פאַרלאַמענט. דיא פראַגע, אַיס וועלכע עס זיך האַנדעלט פערטראָגט קיינען שעדען, איך קאָן אַיס דער אָנטוואָרט דעס הערען מיניסטערס נור עגטגעגען, דאַס ער אַיס בעזיטצע אַיינעס אַלכען בריעפעס וואָהר, וועלכער יעדאָך פערשוואָרען אַיס. וואָהר דאַס געזאָגט דורכגעגאַנגען זיין אָנטוואָרט פערלאַנגען דען הייגעלעגאַנגאַקטען זיך קיין הערהעלאַנגס נעטט, דאַס אַרגעוויסערס פאַס מיסטערטיטע פערשוואָרען דען קאָן, איך נעהמע דיא אָנטוואָרט נעטט צור קענטניס אָנדערען בעזיטצע, אַיבער דיעזעלבע דיא דעבאַטטע צו ערעפענען.

אין אַהנליכעס וועגען אַיינסערטע זיך אָבגעאַרדענעטער סאַלאַי.

מיניסטער אַרצי ערוויידערטע, דאַס אַיז אַלכער בריעף, וועגען ער אַיהן אויך ערהאַלטען האָטטע. אין פרייוואַטבריעף געוועזען וואָרע. דיא מיטטהיילונג דעס אַנהאַלטס אַיינעס זאָלכען בריעפעס וויא אַיינע פערלעטצונג דעס בריעפגעהיימניססעס. (ריפען אויף דער אַיסערסטען לינקען: דער בריעף האָטטע אַיינע אַמטליכע נעמעס!)

צום שלוסס שפּראַך נאָך אַיינמאָל אַטוואָס: וואָס דער הערר מיניסטער איבער דיא צוזאַמענגעהיר אַנגעלאַנגטע דער פעראַפעגטליכונג אַיינעס זאָלכען בריעפעס געזאָגט האָט, דאַס נעהמע דיא בעטרעפענדע צייטונג אַן. אַבער נעטט דאַס פאַרלאַמענט. אויף וועלכע וויינע דיא צייטונג צו דעזעס בריעפעס קאַם. איז אַנדערע אַיינגעגאַנגען אַיס אַנדערע אַיינגעגאַנגען. איז אַבער אַיינמאָל דער בריעף אַיינגעשיקט, דאַן איז עס פפליכט דער נעזעטצגעבונג, זיך דאַרבער צו בעשאַפטיגען. דען מיט דעזעס בריעפעס האָבען דיא לייטערקייט אויף דעבטשאַפטיגונג דער אָנגאַרישען רעגיערונג צוגעאַמען. דיא רעכטונג אָנטוואָרט וואָרע, דען הערען אָבערגעשפּאַן טאַלליאַ אַהנע פעזיאָנאַשפּרעך וויינער שטעלונג צו נעמען.

דערויף וואָרדע דיא אָנטוואָרט דעס מיניסטערס דעס אָנגערן פאַן דער מאַאַרטאַטצ׳ קענגנגיסס געגאַמען.

פאַר שלוסס דער וועגען ערזעטפּ נאָך אין אָנטסעמען. נאַמענס סענדרעי. דאַס וואָרט. וועג דערדע פערשאַלל אַבער אָנגעהאַרט אונד גע-מאַנט שענקסע אַהם דיא נערגענסטע אַיפמערק-זאַמקייט.

אין דער נעסטרעגען זיטצונג דעס אָבגעאָרד-נעטענהייטס מעלדעטע יאָזעף סאַמאָש אַלס פּראָזעס דער אַבגעגען נעריכטסקאָמיסיאָן, דאַס דערזעלבע בעשאַפטיגט האָבע. נעגען דיא וואָהל דעס אָנטסעמענען סאַבאַאין דרינאַ-סערדאַרי דיא אָנטערזוכונג אַיינלייטען אויף מיט דערזעלבען דען אָבגעאָרדענעטען אַיידעל מינ-ניך צו בעטרעגען. דאַס הייז נאַהם דעזעס צור קענטניס אויף אָבגעאָרדענעטער מענגע זיאָרדע וואָרט בעאַרדעט.

אָבגעאָרדענעטער אַלעקסאַנדער אולמאַן מעלדעטע אַיס נאַמען דעס שטאַטיגען ווערפיקאַ-ציאָנאַיסטיסעס, דאַס דערזעלבע דיא וואָהלען דער אָבגעאָרדענעטען לאַדיסלאַוס מיסאַ אונד אַבראַהאַם אונגאַרן נעפרעגט אויף אַלס פאַלל-קאָמענען זעלטע ערקאָנען האָבע.

דערויף וואָרדע דיא דעלעגאַציאָנס-מיטגלידער דיא אַנוואָהר.

נאַכדעם נאָך דער דעבאַטטע טהייל דער אַינצעלדעבאַטטען אַיבער דען אַדרעסס-ציאָרף דורכגעפיהרט וואָרדע דיא נאַכסטע זיטצונג פיר מאָרגען, נאַמענטלאַך אָבעדייטס.

דער אַלס ליבעראַלער מאַן בעקאַנטע נייסטליכע יאָהאַן האַקק וואָרדע אין סיל (שאַמאַרי) אַן שטעלדע דעם בעקאַנטען אָנטסעמען-טען יאָהאַן גרובער געוואָרען. דיא וואָהל האַקקס וואָרדע נון אָנגעפאָכטען, אַבער דאַס אָבגע-אָרדענעטען האַוסדיעזעלבע אַלס פאַלליקאַ-מענגיל טינג ערקלאָרט.

גליעדער בין צור אויפלאוונג דעם בונדעס נעשטאט-מעט. — דיא אנדערבארע אידעם פארמעל בעווייזט, דאסס דער נעהיימבונד עס פערשמאהט האט, נכט-כריסטען אלס מטגליעדער אויפצונעמען. דיעזעלבע לייטעט: אך שוואר צום עוויגן גאטט דעם גראססן אינזערזוהן אויף מיין אייגענעם גליקק, אויף מיינע פערשטארבענע אדער אם לעבען בעפינדליכע גלייכבטע הארץ (עס דארף יא קיין מטגליעד איינע גלייכבטע האבען?), אויף מיין געוועזענעס אונד צוקונפטיגעס אידרישעס גליקק אונד אויף מיינען כרים טליכען גלויבען, דאסס איך דאס אים שטאטט עטהאלטענע בערענגנסלאן עפילען. אונטער קיינען אומשטאנדען אונד נעמאנדעם אין דער וועלט וועדער דורך צוואנג נאך אויף צוריקען. פערראטהען ווערדע. דאנסט זאלל איך אין קרעפפעלהאפטער בעטטלער ווערדען אונד נעמאלס דער אויף ערדען רוהע פינדען! — דיא שלוסספערהאנדלונג אין דיעזעם פראצעסס ווירד דעמאנכסט שטאטט פינדען.

(אונגליקק אים גליקק.)

אין ווען האטטע דער ארטע קאללינראף אויף דוכבלעוונקי, ווען איינער צייט זיין גרוקק אים לאטטא-שפיעל פערוכטט. ער וועטצטע אממער דיא גליכען נוممערן. דיא רענעלמאסס גכטט הערטסקאמען, לעטצטען אכטרנאנד ער ווער יגגען נעמאללען דען רוסקאטא מיט דען וארטען: שיא נאך, פיעללייכט ווד דיא דאך הערזאיסנקאممען. ווענן האפפנד, גנג דיא פרוא צו נאכסטען קאללעקטור, אים נאכצוזעהען — נכטס. ווערד נכטס: פאר פערדרוסס צערריסס דיא דען צעטטעל אין קלייגע שטוקקע פלאטצליך מערקט דיא אבער, דאסס דיא פרא נאכגעזעהען האבע, וואהרענד אידר צעטטעל אויף ווענ לוטעט. דיא ווכט ווידן אויף — אין טערנא: 4800 גולדען ווד געוואנען: דאך דער צערריסענע צעטטעל האט קיינע גילטיגקייט. דיא ווילל עס אינע אנזוגנג בעשטטמטגנ דער נאך אנזוגנגערן לאטטעריע. דאס עדעפאאר וואנדטע זיך אן דיא פינאנצאמטעס-דירעקציאן אונד וואהרד אבגעוויעזען. אלס גן אויך דאס לאטעריעסגעריכט דער לאטטא-דירעקציאן רעכטט נאכ, טראגט פרוא דויכ-לעיסקי לוגנעגעסטען, אים זיך צו מאדטען, דייטע לייגטע דיא שטערבענסקראנט אים שפיטאל.

יידישע וואהלטהאטיגקייט אין פאריז.

דערר מאקסים די קאמפ. מטגליעד דער פאריזער אקאדעמיע דער ווייסענשאפטען, פראפעסנלכט אייגע שלדערונג דער יידישען וואהלטהאטיגקייטסאנשטאלטען צו פאריז אונד דרוקקט זיך איבער דען וואהלטהאטיגקייטסזיען דער יודען פאלגענדרמאססען אים:

„איך גלייבע נכטס, דאסס דאס וארט „שא-ריטט“ (לעבען) אין דעמזעלבען זינע, וויא ווייר עס יידישע פערשטעהען, אין דער העבראישען שפראכע פארהאנדען איט, זאלל מאן דאריים אויסטהיילען. דאסס דען אלטען יודען דיא איבונג דער „שאריטט“ מאנגעלטע? קיינעסוועגס! ווא בעדיינגטען זיך דאפיר דעם וואהלטעם צוקק, ווילכעם גלייכצייטיג גרעכטיגקייט אונד וואהלטהאטיגקייט בערייטט. איהנען נאלט דיא איבונג דער ליעבע אלס אייגע עכטעגנגע פפליכט געבאטען, וויא דיא גערעכטיגקייט; ווער זיך איהר עגטצאג פערלעטצטע דאס געוטען. דער יודע וואר נור דאן צריק, דאס הייסט גערעכט, ווענן ער וואהלטהאטיג וואר. דער יודע, ווילכער דיא פאריפטען ווענר רעליגיאן בעפאלגט, פערטהיילט דען צעהנטען טהייל — מעשר — ווענם פערדיענסטעם אדער אינקאممענס; ווענן ער הייליגהאלטען דיא ארמען דען צעהנטען טהייל ווענר מיטגיפט. דעווער לעטצטערע ברוך שיגט לוידער אבצוקאممען, וויא דיא אכטונג פאר דען אבגעלייגפרעגונגען אבערהויפט אין דער בערוהרונג בולדונג אבנוممטט. פאר פינפציג יאהרען אבער האטטע גינמאנד גגוואגט. דעווען ברוך איסטער אכט צו לאסטען.

דער פראנצאזישע גגלעהרטע פוהרט ווייטער פאלגנדעס אים:

בין צור רעוואלוציאן שטאנדען דיא פראנצאזישען יודען אונטער דעגעלבען איסנאהמסגעזעטצען, וויא אנדערוואהרט, אונד וא איזט עס אויך נכט צו פערוואנדערן, דאסס דיא צאהל דער אין פאריז גגעוולדעטען יודען דאמאלס נכט אבטהונדערט איבערשרטטט. איגע קאנגליכע פעראדדנונג פאם 14-טען אינוסט 1774 שלאסס וא פאן דען גגנאמ-מגגשאפטען דער קונסט אונד דעם גגווערבעס אים; איגע אנדערע פאם 25-טען יולי 1775 אנטערזאנטע איהנען דען האנדעל מיט טוך. אונד קראמוויאדען, עדע רעגערונג שטען עס זיך צור אויפגאבע גגמאכט צו האבען, גגגען וא דען אלטען פלוך צו ערגייגען, וועלכען דיא דעם יודגגטהומע גגטשאممגדען בעקגגגטיגסס איהנען אויפלגגטגט. צוויאممגגגדראגגט פערראכטגט פעראכטגט אים; גגוואגן, דעם קונגעممגדעם בעשלדגגט, גגגגגשטאנד אלטער וויבער-מארכגן, אممגגגשרעקק-בילד, שטעפ אונד שאנדע אויסגגוועטצט, פוהרטגגן זיך אין גגדראנגגגס, שייגגם דאוגגן, אונד וואהרגן אויף דיא גגדרגגגסגגן ערוגגערבסצוויגגג אגגגגוויגגגן.

דיא רעוואלוציאן פאן 1789 מאכטע אויך וא דורך דיא פערקנדיגגג דער גלייכהייט דער מגגשגגן פריא. דאס גגוועטע פאם 28-טען יאנגער 1790 גגשטאנד דען פאטגגגגגישגגן, יגגגגס פאם 27-טען סגפטגמבער 1791 דען דייטשגגן יודען דאס בירגגערבגגגגגס צו.

דיא גגיע פרייהייט צאג אבער ראט יידישע איגגוואנדערער אן, דיא זיך וא גגרייגגלאו אלס מאגגליך אגגטער דער דייפגגטאדטישגגן מגגגגג

וואורדע ער נעכט פרייגלאסען, ווייל ער אלס רום־סישער אונטערטאן אן רוסלאנד איינגעלעפערט ווערדען מוסס, וואס איך דיפלאמאטישע וועגע צו געשעהען האט. אבער דיא דיפלאמאטישע שריטטע זיך נאך הייטע נעכט בעווערעט, אונד דער ארמע יונגע מאן זמצט נון זייט מעדר אלס דריטטהאלב יאהרען אים בראם בערגער פאליצייא־געפאנגנים, אונד עס לאסט זיך נאר נעכט אבזעהען, וואן ער אן פריהייט געזעטצט ווערדען קאן.

" (אויס לוויארנא.) יונגער אומא־לעבעשען שטארבט, דערען יידישע געמיינדע איינע ארטע אונד האבאנגעהענגע אזט, ווערד דעם מאנ־צער אויראלעס געשריבען: אינערע שטארבט וואר נאך פאר עטוא 30 יאהרען אין הויפטשטיל דעם תורה־שמודיעס אונד דער יידישען פארשונג. אויסער פיעלען מעשיהמען ראבבינערן נאב עס הייער נאך צאהלריכע פאמיליענפאטער. דיא פיר אינען מחייל דעם מאנגס זיך אהרען וועלטלעכען בעשאפטיגונגען צו געטעזעהען וואכסטען אים דע־ולבען דעם תורה־שטודיס אונד דער פארשונג אים וואהרט נאטמעס צו ווידמען. אין אינערען בתי מדרשים וואורדע פריה אונד אבענדס, ואנאר נאך אין דען שפאטען נאכטשטונדען, דער תלמיד פאר־געטראגען. אונד נאב עס דא אינע צוהאר־עשאפט. דיא מאן נאך דשבעדען צאהלען קאנטע, זא הערשטע אין דעגעם יידישעם לעבען אין אללען אינערען נאכבאר אונד אין אללען אינערע הויזערן, זייט איינען יאהרען האט זיך דיעזעס יעראך בעדי־טענד געאנדערט. דער אינערבטמליכע מאר האט דיא שאאר אינזערער ראבבינער אונד געלעהרטען פריוואטאנגער געלוכטעט. זא האסס שאן הייטע פאן אללען דיעזען גיסטעהערלען. דיא דעם איטא־לענשען יודענטהום אונד אינזערער געמיינדע צור צערדע גערייכטען. זיר נאך יונגיג אינערהעטע פארהאנדען ווער. ואבגען האט אינזערע געמיינדע אין גייער פערלוסט בעטראפפען. רבי יוסף ס יינאליא, אין מאן, דער זיך דורך דיעזע גראבסע גלעהרהאמקייט אונד דיעזע אייפריכטיגע פראמטיגקייט אינען נאמען ערוואהרבען האטטע, דער אין גאנץ אימאלען גור מיט עהרפורכט גענאנט וואורדע, איזט פאר איינען מאנען אים אינזערע מיטטע אונד אים דיעזעס לעבען געשיעהען. דיין מאר ערוועקטע אללגעמיינע טרויער אין אינזערע שטאדט אונד אללעס בעאיילט זיך. דעם הייטיגע גאנגענען נאטטעקעמאנגע דאס לעטצטע געלייטע צו געבען. לייאיכא האטטע שאן דיעס לאנגעס קיינע זא גראבסארטיגע לוזה געזעהען, דיא דיעסמאל. דעם בעגראבניסס וואהנטע אייך אינזער קולטוס־פארשטאנד בייא. אונד יעדער יידישע קיפלארען,

פאָלליעטאָן.

איס דער שרעקקענסציט

דער ערסטען פראנצאזישען רעוואלוציאן.

(62-ען פארזעצונג.)

דער בייער זשערמאן דאשעה קאם נכט איס דעם שווינען, איהם ערשיין דיא עדעלמיטהיגע אפפערוויללי־קייט דעס נאפען באשאלען אונבעניידליך.

„דאך," זאגט דעצטערער, „פערלאנגע איך, מיט פייליען אנגעלינא פאר איהרער בעפרייאונג נאך איינמאל צו שפרעכען, אום פאן איהר אבשיעד צו נעהמען."

זשערמאן אנטווארטעט: „דאס מוסס אהנעהען גע־שעהען. דענן אללע מיטשולדיגען אן אינעם פערבעכען ווערדען וואהרענד איהרעס פראצעססעס אין אינעם נעפאנגניסס פרייזיג, נון ווערדע איהר אללע דייא מאינען אבגעוואהרטהיילט, אונד נאך אייערער נעמיינשאפט־ליכען פערוואורטהיילונג קאנן ערסט דאנאן אנגעלינען בע־גנאדיגען."

„איך ווערדעהאלע," שפראך באשאלען, „דאסס איך פאללקאמענע בירגשאפט האבען מוסס: עשוואס, וואס אנגעלינען בעשעצט אונד דיך אים פאללע דעם פערוראהטהס פערדיבט. דוא ביזט פארטיי־אנגעס אים זיכערהייס־אויסשוסס. אלס אבגעכר הטסס דוא אייגען נעלייסבריעף אהנע בעצייכנונג דער פערזאן אונד דעם געשלעכטעס, דאמיט דוא נאמהנגעגאללס דיך פערגליידען אונד דיא נרענצע איבערשרייטען מאנגסס. אללע בעהאדרען

אן דעם מאן דיא לייבע פאראבערטרעטן. שלאסס ווענע טהוריען. אם גראבע שפראכען מעהרעדע ראבבינער, אונד אהרע בערעדטן ווארטע בע־ווגטען טיעף דיא גמיטהער אללער אנוועזענדען.

" (צור ריכטמאנסוואהל אין אנגוואר.) נעגען דיא וואהל דעס אבגעארד־נעטען מיכאעל קענדע אם בעצירקע אנגו־וואר איט דאס אבגעארדנעטען איינע בע־שווערדע אינגעלופען. וואהרן נעגאנגס ווערד, דאסס בייא דערזעלבען געוואלטאקטע אונד אנגעטצ־ליכקייטען פארגעקאמען זיינ. פארגעסטערן בע־שאפטיגע זיך דיא אבטע געריכטפאמיסס־אן דעם אבגעארדנעטען מיט דיעזער אנגעלעגנ־הייט אונד דיא פאללטע פאלגערעס אירטהייל; נעגען דיעזע וואהל איט ווערד אינגע אנטערזוכונג נאך דיא אנג־גילטיגקייטס־ערקלארונג אנצו־ארדנען; דיא וואהל מיכאעל קענדע איזט פאללקאמענ גיל־טיג.

" (דיא ארבייטע־אנדרהענ אן לאנדאן.) שיענען קיין עדע נעהמען צו וואל־לען. דייזעלבען ווערדהאלטען זיך פארגעסטערן אונד געסטערן, יעגן אייך נכט מעהר מיט וואלבער הטסס אנגעגעבען. דיא אן דען פארגעזעהענען מאנען. אונד בעשלאססען אייגע דעפיטא־ציאן אן דען מיניסטער דעס אינערען צו שיקען. דיא וואהלען אינע דעפיטאציאן, וועלכע דיא נאמנע גראבסע פערזאמלונג צום מיניסטער בעגלייטעטע, אייך דעם יעגע קאם דער מעגע דיא אפליצייא עגטגעגען, ווערבער עס נאך קריעגס קאמפפע גע־לאנג. דיא דעמאנסטראנטען אייסאנאדערצי־שפרענגען, ווי דריא מיטגלידער דער דעפיטא־ציאן קאנגען צום מיניסטער געלאנגען, מיט וועל־כעם דיא אינע בעשפרעכונג האטטען.

" (נאך נארד־אמעריקא.) ווי־לייט בערכטען דער אסטערריכיש־אונגאריש־ען קאזולא־אמטער, אים יאהרע 1886 פיעל מעהר פערזאנען אים אסטערריך־אונגארן אינגעוואנדערט אלס אים יאהרע 1885, אין גייאהרע לאנגענען גע־גען 20,000 אסטערריכער, דאריגטער 4222 אים באהמען, גראבסטענטהיילס אללער מיטטעל עגט־בלאסט. עס נכט עטצט אן נארדאמעריקא פיעל מעהר ארבייט אלס ארבייטער, ואגט דער בעריכט. אללע ערווערבסצווייגע זיך בעזעטצט אונד דיא בע־שטעהענדען ארבייטער־פערהאיגע לענגען נייען אנ־קאמטלינגען גראבסע הינדערניסס אין דען ווגע.

" (דער בעהאבענע הויפט־טרעפפער.) זייר בערכטעטען נייליך, דאסס בייא דער שטארטשען שפארקאסס אין פראג אין דייגער קאמטנאל־לאן זייט דריא יאהרען פער־פפאנדטע לייגט, ווערלבסס פאר דאנגערער צייט דען הויפטטרעפפער נעמאכט האט. אהנע דאסס דער גליקקליכע נעווינער זיך מעלדעט. דאס לאן איט ווייא נן פעטטעשטעללט ווארדע, איינגעטהון דער פראגער שוישפיעלערין פרייא ארט־פוילי. דורך דיא בעטרעפפענדע נאטען אין דען צייטונגען ווארדע דיא גלינקקליכע נעווינערין איך דען טרעפ־פער אייפטעריקאס נעמאכט.

" (אם אלטאר נעטארטעט.) אין ארזארא, איינער ארטשאפט אין דער נא־הע פאן דאס שטייצצע זיך אין דער קירכע, ווא־רעד דער פפארדער שפונטאצעללי דיא מעסטע לאן, אין 70-יאהריגער נייגע איך דעגעל־בען אונד טאדטעטע אייהן מיט 17 דאלטשטיגען, דיא אם שרעקק פאסט געלאהמטען קרעגנבוגי־בער קאנגטען דיא טראט נכט פערהינדערן. מאן ווייסס נכט, אב מאן עס דער מיט איינעם ראבע־אקט אדער מיט דער טהאט איינעם ווהנזיגגען צו טהון האט.

(פארטעטצונג דער „טאגסנייאיגקייטען" אין דער ביילאגע.)

פאם ראבבינאטסווענען

— איס איינער וויסשוש געריכטספארפאלרונג. —

פאר דעם גערכטסהאפע אן ארעסס פאגד דיעזער טאגע איינע איינגעטהימליכע אפפעלל־פערהאנדלונג שטאטט אין וועלכער פיעל פאם ראבבינאטסווענען דיא דערע וואר.

דער אכפערהאלט, וועלכער דען גענגע־שטאנד דעס פראצעססעס בילדעטע, איזט קורץ ערצאהלט פאלגענדער:

אינלאנגסט ערשטאטטעט דער ראבבינער פאן כערזאן גגען צוייא מיטגלידער דער דארטיגען גגמיינדע, אבראהאם קאגאן אונד מאיעס מינגסטער. דיא גערכטליכע אנצייגע, וויל דיעזעלבען אהנע צוצו נהמע דעם ראבבינערס אייגע טרייאנגגן פארגעגאممטען האטטען. דיא אנצייגע שטיצצט זיך אייף אייגע בעשטטמטע דעס הייסטיגען קריטיגאלגעזעצעס, נאך וועלכער דעלי־נייאנט האנדלונגען נור פאן אייגעם ראבבינער פאר־צגעהמען ווייגן. דעם בערגאגער ראבבינער וואר עס וויאהל ווגגער אים דיא שטרעגע וואהרונג דיעזער גגעטצבעשטטמטע. אלס דאהרים צו טהון, פיר דיא פערטהיידיגונג ווייגער אייגגאהמטען ראבע צו נעהמען. אונד דאס איזט איהם ליידער פאללקאممען גגלונגען. דען דאס בערגאגער בער

" (דער בעהאבענע הויפט־טרעפפער.) זייר בערכטעטען נייליך, דאסס בייא דער שטארטשען שפארקאסס אין פראג אין דייגער קאممנאל־לאן זייט דריא יאהרען פער־פפאנדטע לייגט, ווערלבסס פאר דאנגערער צייט דען הויפטטרעפפער גגמאכט האט. אהנע דאסס דער גליקקליכע גגווייגער זיך מעלדעט. דאס לאן איזט ווייא נן פעטטעשטעללט ווארדע, איינגעטהון דער פראגער שוישפיעלערין פרייא ארט־פוילי. דורך דיא בעטרעפפענדע נאטען אין דען צייטונגען ווארדע דיא גלינקקליכע גגווייגערין איך דען טרעפ־פער אייפגעריקאס גגמאכט.

" (אם אלטאר נעטארטעט.) אין ארזארא, איינער ארטשאפט אין דער נא־הע פאן דאס שטייצצע זיך אין דער קירכע, ווא־רעד דער פפארדער שפונטאצעללי דיא מעסטע לאן, אין 70-יאהריגער נייגע איך דעגעל־בען אונד טאדטעטע אייהן מיט 17 דאלטשטיגען, דיא אם שרעקק פאסט געלאהמטען קרעגנבוגי־בער קאנגטען דיא טראט נכט פערהינדערן. מאן ווייסס נכט, אב מאן עס דער מיט איינעם ראבע־אקט אדער מיט דער טהאט איינעם ווהנזיגגען צו טהון האט.

(פארטעטצונג דער „טאגסנייאיגקייטען" אין דער ביילאגע.)

פאָלליעטאָן.

איס דער שרעקקענסציט

דער ערסטען פראנצאזישען רעוואלוציאן.

(62-ען פארזעצונג.)

דער בייער זשערמאן דאשעה קאם נכט איס דעם שווינען, איהם ערשיין דיא עדעלמיטהיגע אפפערוויללי־קייט דעס נאפען באשאלען אונבעניידליך.

„דאך," זאגט דעצטערער, „פערלאנגע איך, מיט פייליען אנגעלינא פאר איהרער בעפרייאונג נאך איינמאל צו שפרעכען, אום פאן איהר אבשיעד צו נעהמען."

זשערמאן אנטווארטעט: „דאס מוסס אהנעהען גע־שעהען. דענן אללע מיטשולדיגען אן אינעם פערבעכען ווערדען וואהרענד איהרעס פראצעססעס אין אינעם נעפאנגניסס פרייזיג, נון ווערדע איהר אללע דייא מאינען אבגעוואהרטהיילט, אונד נאך אייערער נעמיינשאפט־ליכען פערוואורטהיילונג קאנן ערסט דאנאן אנגעלינען בע־גנאדיגען."

„איך ווערדעהאלע," שפראך באשאלען, „דאסס איך פאללקאممענע בירגשאפט האבען מוסס: עשוואס, וואס אנגעלינען בעשעצט אונד דיך אים פאללע דעם פערוראהטהס פערדיבט. דוא ביזט פארטיי־אנגעס אים זיכערהייס־אויסשוסס. אלס אבגעכר הטסס דוא אייגען נעלייסבריעף אהנע בעצייכנונג דער פערזאן אונד דעם געשלעכטעס, דאמיט דוא נאممהנגעגאללס דיך פערגליידען אונד דיא גרענצע איבערשרייטען מאנגסס. אללע בעהאדרען

וונד צו דייגעם שוישצע פערזאלגיכעם. אהנע פאן דער עכגעגשאפט צו פערלאנגע. דאגגען פערזאללע דריינגע־גע, דער אייגען גגלייסבריעף אייגעם אנדערען איבערגיבט, דער פאראגשפאגט, דוא ווייסט, דאסס איך דאס אללעס נאנגע גוט ווייס. פראגעדעס איך קיין פאלי־ציאשפאן בין. דוא ווייסט אלזא דייגען גגלייסבריעף דייגער שווגסטער איבערגעבען, וועלכע דגגגעלבען דעם פרייליין אגגעלינא גגכם. דיעזע ווערד דאגן דאס פאקומענס וואהלפערזיגגעלט דיי נאך פאריז צוריקשיקקען, נאכדעם דוא דא נגיגגעע פאקסיגס האבגען ווייגר."

„עס ווייא," זאגטע זשערמאן, דער אן אייגען גגהיי־מגען ריקקהאלט האבטע, ער גגגג צו דייגעם שייגבשיש, שלאפט אייגן גגהיימגעס פאר אייך אונד אבערייגבט דעם גגאפגן דען גגלייגבסלריגע.

דער גגאפ וואר בעקאגגשלייך „אויסרוגעע", אונד אלס זאלבער מאבטע ער דיא בעקאגגשגאפט אייגעם אגג־גגעגדרגעגען גגהיימפאלגיגסגען, פאן דעם ער אללעס גגעשפאבגגיגגט אויספאגשגט. בייא דורכלעגגג דעם דא־קגמגגס פאגגד ער גגן אבער אייך, וואס ער גגכם וואוסטע אונד וואס אים פגיגד מאבטע. אים דאקומגגס שגאגד גגאפליך צו לעגגן, דאסס דער בגגג

צור טאגעסגעשיכטע.

צווישען דעם האנדערטסטיסטער סעטשענ׳ איז דעם אבגעהרגעטען אלעקסאנדער הענקעריש קאם עס אן דער פארגעסטרעקטען וטצוגע דעם פאלקסווירטהשאפטליכען איסיסטעם צו אייגעם שארפען וואכסטעפעל. עס וואר דיא ערע פאן דער ווייפאלטיגע, אויר אבר, העגעליש לענגסט איינען דעסבעגעזלכען פארשלאג פאר וואהרהייט דער האנדלסטעטיגקייט. העגעליש אנטשיד: ווי בעפעהלען אזו דיעזע נאכט, אים איינ-אנדער איסצוראבען. — דער מיסטער עריזיע-דעטשע: ווען דיא עטוואס צו מיר האבען, דאנן שטעהט אך אך אין צור פעד-פעגנונג. — דאס זאך איינער הערוספארדערונג צום דועל ל זעהר אהנלוך. דיעזער פארפאלל מאכט אינטער דען אבגעארדנעטען איפזוכען.

דער גענעראל צווישען דעם אסטערר׳ר׳יכ׳-שען מינסטער׳ים אונד דער טשע-כענפארטיא דעם אבגעארדנעטעזווייס דער רייכט צו איינער קריעג פיהרען לאנג. איזט נאך אינמער נוכט בעראבען. דאס מיניסטע-ריום בעהארדט בייס פערבלייבען דעם אינטער-ריסטמיניסטערס. ווייהרענד דיא טשעכען ווען ריקקטריטט אדער זיין נאכגעבען פערלאנגען.

דער בעריהמטע עגלישע שטאאטסמאן גלאדסטאן האט דיעזער טאגע זיך זעהר הערב-ווארט גענען דיא, עגלישע רעגירונג געאיסערט. וויא מאן ווייס, איזט גלאדסטאן איין ווארמער פערטהיידיגער דער אינאבהענגיגקייט אירלאנדס. ער טראט אונד טרעטט נאך עטצט דאפיר אין. דאס אירלאנד נוכט נאנץ פאן עגלאנד אבהאנגען אונד איז אינגעגעם פארלאמענט האבען זאלל. דאס האט איהם אין דאס הארץ אמט דעם ערסטען מיניסטערס עגלאנדס געקאמ-מטען, אונד ער מיסטעט דיעזעס אן לאדד סאלס-בארי איבערלאסען, לעטצטען דיענסטאג שפראך ער נון אין אינער גראססען פערזאמملונג דער לי-בעראלען פארטיא גענען דיא בעטראגונגען דעם פעראיינס- אונד פעריאמملונגסרעכטס אין אי-רלאנד אונד זאגטע: מאן קאן דאס נאנצע פערהאל-טען דער רעגיערונג נור מיט דעם וואהרטע אי מ-פערטינענק בעצייכנען. וויאס אין אירלאנד פאריגעהט, האטטע מאן אין עגלאנד נוכט אינען אינגעגליקק געהולדעט. וווען דיא רעגיערונג איזט איהרער אבגעזאגטען האנדלונג בעהארדט, זא ווירד עס אונמאגליך זיין. דאס לאנד צו רעגיערען, עס מוסס אין גרונדלוגער וויסמעל דער פערזאלטונג דורכגעפיהרט ווערדען: דאס קאנן נור דורך אינע בעפרייטע נאציאנ׳ געשעהען.

דיא נייגיאהרטע בולגאריש סאב-ראנע ווירד דעמנאכסט צוזאמענגעטרעטען. פירסט פערדינאנד האט דען אוקאז וועגען אינ-בעזיטצנאהמע דערזעלבען אויף דען 27-טען אקטאבער בעריימס אינטערצייכנעט.

פערשיעדענע נייאגקייטען.

(דער קאנינג קענט קיינען דעלינגסבארגס אונד שלעסווינג. אם מאנטאג (10-טען ד. מ.) וואהרד אינע אים פעער מטעלוועהען בעטשעהענדע באגעגשעדע-פוטאציאן. אונטער פיהרונג דעם בירגער-מייסטערס פאן בוהאטש הארשי אנא אבמער באנ-דערען. פאם קאיזער-קאנג פראגן אונף אין ווען אן לאנגערע אידענע עמפאנגען. דער באגיסע בירגערמייסטער שפראך וו. מאעסטאט אים נאמען דער בעפאלקערונג דעם בוהאטער קריעגס דען דאנק אים פיר דיא טאלעראנטע בעהאנדלונג דער מאהאמעדאנישען אונטערטהאנען אונד פיר דיא אב-טונג אהרער וטטען אונד גאבריכע. העגעליש ער-ווידערטע ו. מאעסטאט: עס פרייט מיך. דאס אזהר נגקאמען דיזר. מיך אידער ערגעבענהייט צו פערזיכערן. אך קענג קיינען אונטערטעיער צווישען דען דע-לינגאנען ווערדע קאנן אהרעס גלייבען אנהאנגען. פאר דעם גענוגטצע ווינד אללע גלייך.“ — דיא אנשפראכע דעם בירגערמייסטערס לייטעטע: אללערגאנדיגסטער צאר אונד גנעדיגטער! דיא מאהאמעדאנער דעם בעגיריקעס בוהאטש. דיא עס אלס אין אייסטערדעגטרייכס גלייקק בעטראב-טען, זיך צו דיעזען טרייען אונטערטהאנען צאללען צו דירפען. דיא דיזר לייעבען. פיר דיך בעטען, אלס אהרען גנאדיגען, הולדריייכען גנעדיגטער. האבען אונ׳ א הערר אונד צאר. צו דיזר עגטעגדעט. אים דיזר אים אונטערעם מונדע אהרען אונטערטהא-נגסטען דאנק פיר דיא וואהלטהאטען, וועלכע דיא אהרען אונגעזיהטען לאססט. צו איבערברינגען אונד אים דיך אונטערער אונפערבריכלינען טרייע אונד ערגעבענהייט צו פערזיכערן. אונטער דייגער גלאר-דייכען רעגיערונג האבען דיא מאהאמעדאנער דעם בעגיריקעס בוהאטש נור גלייקקליכע טאגע געזעהען. דיא נאהמסס זיא לעבענפאלל אונטער דייגען שוטץ אונד האבט בעפאהרען. דאס זיא אהרעם גלייבען טרייא אנהאנגען דירפען. דאס זיא מיט דען אונ-טערטהאנען דייגעם גראססען ווייסעם. דיא אללע צ ע ן נעגען דיא דאשיגע אינפיהרונג דעם נייען מיני-סטעריעלען עד קאנגעס נור מיט וואפפענגעוואלט אונ-טערדריקקט ווערדען.

א ט אל ע ן האטטע פאשיע זייגער אינגאלדע אים קריעגע פאן 1866 דען בעזוטשיג וועגעצעגען עלאנגע אונד זיך דאדורך דעם ציעלע זייגער נאציאנאלען בעזוטע, גונג זעהר נאהע געבראכט. אלאנגער אלס פייענד יאהריג וואר אינאלדיגן דער שפאלאשיג פערשיעדענער פעפאהרטע, אונד צום עפשטנמאל זיט זיך אלאנגע צייט נעהאדעט עס אללען זיך זע בסס. דיא נאנצע נאציאן פייערטע דיעזעס ריעגבניס דעס פייעדענס מיט פייעדע, אונד קאנג ווילהעלם אונד אמגעל וויזע אים פאלאשענס מיט שפאלץ אויף דאס נאססע עאיינגיס הין, דאסס אינאלדיגן פאן יעדער פעפהרטעראשאפט פרייא געווארדען זייא. צור אללגעמיינג דער נאציאנ-נאלען ווינגיגע פעהלטע יעצאט נור נאך דיא פעראיינגונג פאן נאנץ אינאלדיגן צו אינעם קאנגרייכע. דיא פערשעל-צונג דעם נאך בעשעהענדען קריעגשאאבעס, בעזונ-דערס זיינער הייפשאאט ר אס, מיט דעם איבריגען אינאלדיגן. דער בעזוטיג פאן פיר דאס קאנגרייך אינאלדיגן וואר אין עהרענפונקט; דער נוכטבעזוטיג דא-נגען אין ציכטן דער שוואבע. אונד דאך שיען דיעזעס לעצטען צוגער דער אינזהרהייטבעזוטונגען אונערלייכבאר. דענן זא לאנגע דאס דיא וועלטליכע הערשאאפט דעם פאאס-סעס בעשאאנד, וואר אין אינע פעראיינגונג מיט אינאלדיגן נוכט צו דענקען. אונד דיעזע וועלטליכע מאכט דעם פאאס-סעס בעזוהטע נוכט אויף אינענער קראפט, זאנדערן אויף דעם שוטצע פאנקרייכס.

אים דעצעמבער 1866 ווייסטען דיא פאנצאזען ראם. דאך גינג מאן בייא דען אבצוגע דער פאנצאזישען טרופ-פען נוכט נאנץ עהרליך צו ווערקע, דענן עס וואהרד אין פרוססענלאנד פיר דען מאאסס אנגעוארבען. דיעזעס בע-שאאד גראססענטהיילס אויס פאנצאזישען זאלדאטען אונד וואהרד פאן פאנצאזישען אפפיציערען בעפעהלינג. דאנגען אויסערדעם זיך אללגעמיין אונד לויט דער אונ-ווילל דער אינאלדיגן. נאיבבאלדי וואר נוכט דאנגע נאך דעם אבצוגע דער פאנצאזען פאן קאפרעא נאך אבעראינאלדיגן הערבעיגנקאמען, אום אייגען צוגנגען ראם אין בעווענגונג צו בייגען. ער פעראבשייעט נוכט דיא ווערטליכע הערשאאפט דעם מאאססעס אללען, זאנדערן דאס מאאססהאנס איבערהאוپט אונד אייסערדעם, זיך אין דען העם-מינסטען אויסדרייקקען נגנגען דאסזעלבע. פאן פלאיגיג אויס וואר ער עבען אים בעגריפפ. זיך אן דיא ראסיש נעיגנגע צו בענעבען אונד דען אנגריפ אויף ראם צו בע-גינגען, אלס ער אויף נעהרייס דער רעגיערונג פערהאאפטע (23. סעפטעמבער 1867) אונד נאך אלעסאנדריא געבראכט. באלד אבער נאך מאפיגע עגפלאאסען וואהרד. דיא פראנ-צאזישע רעגיערונג האטטע צור וואכאמקייט נעגען נאי-באלדי׳ס אומזייכע אונד וואגנישסע אונטעגאדרעס.

אים יוגי וואר אין ראם אין גראאסעס קיריכליכע פעסט צו עהרען דעם מאאסעלס עפרי נעפייעס וואהרדן. מיט גראאסעס גלאנצע וואהרד דיא פייער בע-נאגנען; דיא בישאפע אונד צאהלרייכע שאפהרט אומא-ליגנס פערזיכערטען דעם מאאסס סיגס איהרע עינגעבענהייט אונד אין לעבע אונד אינגער דאנקבארקייט ערגע-בען זעהר, גלייכגעגעבטיגט ווען. מאנגע א גוטגס-טער צאהר, דער הומגעל דיך ענגען פיר דייגע אונ-ערשאפפלוכע הולד. דיא מאהאמעדאנער דעם בע-צירקעס בוהאטש, 28,000 אן דער צאהל, פרייען זיך גלייקלך, אונטער דייגעם סצעפטער דער וואהלטהאטען אינער פרייען געזעטצגעבונג טהייל-האבען צו זיין זיא בעטען צו גאטט. ער מאנג דאס קאזערהיז ערהאלטען אונד אללען דייגען פאלקערן. דיא דיך אלס אידען גגעבעטער לעבען פרידען אונד גליק געבען.

(אין טונס) דיא פראנקייך אונד אינגלאנד אים אין אינפלוס אייפערן. אונד דיא לאנג דער ווידען קריעג בעגיריגסטערטהיל. מאן אללגעמיין גלייבען, דאסס אונטער דעם אינפלוס פאן צווייא זא פרייזיגגעטען שטאאטען דיא גלייכ-בערעכטיגונג אייך אין דיעזעס אפריקאנישע לאנד אינגעפיהרט ווערדען ווערדע. דאס אונ׳ ערגאנ נוכט דער פאלל. דער אונטיגעטיטסטס גגעדיכט דאדורך אז אלס אב עס דאדורך אין צעגלעד אדער זאלא-ענגרעסגנ נאבע. דאס אומאליגיגיש דענגער גגסבלאטט ריפארמא. דאס אינגעשפראב-בענג לייבאריאן דעם אינאליגיגשען מיגיסטערפיא-ווידענשען קרייספ. בעקלאגטע עס אין אינגער נא-טען. דאסס דער אונטיגעטיטסטס אין טונס אומגער מעהר וואהרצעל מאאסס אונד שפריכט דאס בע-דייגען דאדבער אים. דאסס מאן אין פאריס זאל-בע אומגעבע הולדגע. גגראדע דיא אינזאליגי-טען בילדען דען גגעזעטצגעבטען מהייל יענער אינאל-לייגיגשען קאלאגיע. דיא ווידען בעקלידדען אין דער-יעלבען דיא הערפאדראגגעגטסטען עדרעגאמטער. אחר פאטריאטיסמס אים אבער ווערדען צוייפעלר עהאבען. אונד דיא אינאליגיגיגע רעגיערונג דאדרך דיא אינגעדעגסטען דער ווידען אין טונס נגכט פער-נאכלאאסגען. — מאן גלייבט, דאסס דיא פראגע דעם אגגיגיגטיסמס אין טונס דען גגעגגגשטאנד דיפלאמאטישער פערהאנדלונגען צווישען פראנק-רייך אונד אינאליען בילדען ווערדע.

(דער דיפלאמאטישע ווינ) איזט אין גאר לאנגווייליגער, אונד ווער ווינ אנגעפ-גגנג אייך דיא דיפלאמאציע ווטצט. קאנן דאדוך ערגענען. דאסס ווינ אוגגעקעל דיא ערפילונג דיעזער אפפעגגג

ייִדישע וואָרלטאַטיקייט אין פאַריז.

(שלוסס.)

איין הויפּטזאַך דעם קאָנסטאַריאַל-אינ-שטיטוט וואָר דאָרט געריכטעט דעם בעטעל אונטער דען יידען אין ערד מאַכן. דער בע-זאָרגיס אַז פעסטמאַך ביי דען אינגאַנג דער נאַטעסדיענסט ווערט צערייסלעך יאָר, אַלדיי דעם שטעכס אויף גאַסטן שייטלעכקייטן, איז הייסט נאָר אַכטונג אַרדען אויס טראָגן אַלדער בעמיהונ-גען. דיא אַכטונג נאָר נישט בעסער געוואָרדן, דער פריהערדיגע קאָנסטאַריאַל-אינספּעקטאָר 1859 גיים „וואָלטאַטיקייט-אינספּעקטאָר" אַלדער פּראָמאָסטן אַנשטאַרלטן אויס לעבען דיעזע, אויס דעם עלטער אַרט אַבצוהעלפן.

פאַר אַלדעם איז דער דעם פערשטאַנדיגן איינעם פערשטאַנדיגן, גלייכגיגן איז הויפּטגע מאַכטע צו געריכטן, דעם פּרעסידיאַרדעם אַ ל-ב ע ר ט ק ח ן, דערגלייכן גאַסטן צו ציין דעם שטייגיס דער אַרטאַטאַרישן שפּראַכן גע-ווייסע אַלדערדינג נישט אין דער אַרטאַטאַ-שען אַקאַדעמיע, פאַר דער איין ווייל פּרעמיאַנס אינסטיטוט.

אין פאַריז ווערט אַפּגעמאַך דיי אַלבערט קאָהן דורך דיינע עמפּעלאַנסבערעפּן אויס יאָרדיג 1856 אַלבאַלד דיא בעסטן בעצעהונגען צו דען פאַרי-דער געלעהרטען. מעדר נאָר אַלס ווייס געלעהרטען שטרעבן לאַנגן דיעזעס מאַנגע ווין לערנען אויך דאָס יאָהל דיעזעס פאַלקעס אַס הערצגן. דיי ערשטע אַנדעראַל דיא ווייל אַנטערדרוקקט אַלדער פערפאָלגס יאָרדיגן פּרעמאַל דיינטאַ דיי אַן אַלדער מיסס-אַ נאָר דעם אַרטעמט דרייטאַ נאָר אַלדערדינג. מיט אויך מאַראָקאָ אויך אַנטער יאָסטעט דיי אַיין עדליכעמאַל דעם שיקאַלס ווייל לוגענטאַאַסטן דורכגעגאַנגען. אַ יאָר דיא דעקרעטיצע נאָר יאָהל פערדינגט דיא קוקן פאַר דיעזעס טאַרע אַס יאָרדיג 1877, דיא פאַ-ווייל דער עדקלאַיינ ווייטעטיגיס צוס נעמען מיט דער עדקלאַיינ ווייטעטיגיס. דערדר אַלבערט קאָהן אַיין מ י ס ס י אָ נ אַ ר דעם י י אַ ר ל-ט ר י נ ס.

אַ. קאָהן נעמאַסט דעריביא דעם אינאַמעגאַ-דען פאַרטדיגס דאָסס דיי אַס דיינע דאָטשיגיר נאָמענטע. געריכטעט אויך צו דאָטדע נעמאַנן יאָרדיג. דיער עדפּיהר דיי אַלס טאַמעטיטער אויך אַלס אַבטאַן דעם יאָרלטאַטיקייט-אינ-שטיטוט דיא אַטטאַרדאַ אַיין אַבדרעגיגדיג בעשטיר דיינער פאַרטדאַנג אַדיר בעשטען. דיי יאָר אַפּ פערשטיגדיגיס ווייל דיי דיי עדמאַכטיגס יאָר עס צו דיי אויך אַדעם נעמאַלס אויך בעטעדדיגס אַבטיר דיא אַיסנאַמעס צוי לוגדיגס דייטשיגיר אַלדעדס גע-נאַכט יאָרדיג. דיי פּפּרעגעס פאַר דען אַרטען דיי בעגיגטען. פאַר דען דראָהנען. דיא דיי דראָהנען. דיא דיי אַפּ-דיגטען צו דען אַנדערן. אַיין דאָס אַדעם דיי דיי אַלדעדס אַנדעדס אַלס אַיין אַלדעדס אַנדעדס אַלס אַיין אַלדעדס אַנדעדס אַלס אַיין

צירקסגעריכט פעראורטהיילטע דיא ביידען דעונג-צירטען יודען צו יעפערצינגטאנען געפאנגנים. עס לאססט זיך דענקען, וועלכען חילול השם דיעזע פערהאנדלונג אבגאב, איין ראבבינער אלס דענונציאנט איזט איין שטאפף, אן וועלכעם דער רוסישע יודענהאסס נאך לאנגע צו צעהרען האבען ווערד.

דיא יא עמפפינדליך בעשטראפטען יודען אפ-פעללירטען אן דען אדעססאער נערוכטסהאף. דיעזער בעריכט צוייא אבפערשטאנדיגע, נאמליך: דיא אדעססאער ראבבינאטס-אססעסארען איינגעוואלד אונד דר. פאמערענץ, ליידער שטיממטען דיא איסזאגען דיעזער ביידען אבפערשטאנדיגען מיט איינאנדער ניכט איבעראין.

וואהרענד דער דר. פאמערענץ דען שטאנד-פונקט דעס בערוזאנער ראבבינערס איינגאהם, וואנאך דיא טרייאנע אין דעליגיעזער אקט וויא. דער נור פאם ראבבינער פארגענאממען ווערדען קאנגע ווער דערער איינגעוויאלד נאנץ אנדערער מיינונג.

„איך — ואנטע דערר איינגעוויאלד איינער אנדערעם — קאנן פאם שטאנדפונקטע דעס קריטי-נאלגעזעטצעס קיין גוטאכטען אבגעבען, דענן איך בין קיין יוריסט, זאנדערן איין ראבבינאטס-אססע-סאר. אלס זאלכער קאנן איך מיין אריטהיל נור איין גרונדלאגע דער יידישען דעליגיאן איסשפרעכען. דאס יודענטהום אינטערעסיירט זיך אין בעצוג איף דיא גיסטליכקייט ווער וועגענדליך פאן אללען אנדערען דעליגיאנען. דאס מאאיש גוועטען קענגע קיינע גיסטליכקייט אין דעם יונגע דער אנדערען גלייבענסבעקענטנישסס. וואהל שטעהט דער ראבבינער בייא אין דאהער. אלס יעדער אנדערע יוד, אבער נכט עטוא פערמעגע זיינעם נאטטליכען, איבערמענשליכען וויעגנס. זאנ-דערן דאהער, דאסס ער זיך דער יידישען גיסס-שאפט ווידמעט אונד זיין נאנצעס לעבען דיעזער וויחט. אים איבערגען האבען ווייר יודען צו נאר קיינער דעליגיאזען האנדלונג דען בייסטאנד איינעם ראבבינערס נאטהיג. נכטס עס איינע איינגעזליכע-רע דעליגיאזע האנדלונג, אלס עס דער נאט-טעס דיענסט איזט? געוויסס נכט! אונד דענאך שרייבט עס אינערע דעליגיאן נכט פאר, דאסס דער נאטטעסדיענסט פאם ראבבינער אדער איך נור אין אינזעגהיט עסטעלבען. פערריכטעט ווערדען מיססע. דאס איזט אין דער פראקסיס אייך נאר נכטס דער פאלל. וויא צעהלן יודען מאגען עס דיא איינפאכסטען יודען זיין. צוואממענקאממען אונד בעטען, דארט איזט דער אספיציעללע נאט-טעסדיענסט פערריכטעט. עס ווערד קיינעס ראב-בינער אונד קיינעס יודען דער וועלט איינפאללען, דיעזע מיינע בעהויפטונג אין אבערדע צו שטעללען. בייא דער בעשווידונג דעס יידישען קולטעס, וועלכע דאך עבענפאללס איין עטווענטער דעליגיאזער אקט איזט. ברויכט אונד פפלעגט נימאמאלס איין ראבבי-נער אנווזעזענד צו זיין, וועגען ער נכט צופאללען אלס נאסט היעצו געלאדען איזט. דאמזעלבע איזט בייא דער רעליגיאזען מינדערגיטטס-ערקלארונג דעם יידי-שען קנאבען, בייא דער זאגענאנגטען „בר מצוה", זאוויע בייס בעגראבניסס איינעס יודען דער פאלל, אונד נאך יידישעם געזעטצ דארף יעדער יודע אהנעוויטערם איי-נעם יידישען ברויטפאארע טרוי-אונגגעבען. דיא בובעל שאן שפריכט עס אוים, דאסס יעדער יודע אין פריעסטער וויא, אנ-דעם וויא דורך נאטט דען יודען פערקונדעט: „אהר זייד מיר איין קאניגרייך פאן פריעסטערן (ואתם תהיו לי ממלכת כהנים); אונד דעם תלמיד איזט איין געלעהרטער באסטארד (מטר תלמיד חכם) מעהר, אלס איין אנווייסענדער פריעסטער (כהן עם הארץ). דיעזעס אונד קיין אנדערעם נוט-אכטען קאנן איך נאך מיינעם בעסטען ווייסען אונד געוויסען אבגעבען. אין נאר קיינער שטעללונג דעם לעבענס בעדארף דער יודע דער פערמיטט-לונג איינעס גיסטליכען. אום זיך דיעזעס נאטטע צו נאהערן, ער קאנן, זיינן ער דיא אנטזיגנגן דעם הייליגען גלייבענס בעפאלגען ווילל, וועלכעס אונד נאנן דירעקט מיט דעם אללגיטיגען שאפפער פער-קעהרען.

טראטען אללדעם אונד טראטען דער גלאנצענ-דען דערדע דעם פערטהייליגערם דער אנגעקלאגטען, ווארדען דיעזע אויך אין אין צווייטער אינסטאנץ פיר שולדיג ערקאנגט, איינגעמאכטע רעליגיאזע אקטע פארגענאממען צו האבען, אונד דאס אפפעלל-גערכט בעשטאטיגטע דאס ערס-טע אורטהייל.

ווייר ערוכען אונזערע געעהרטען פרעגונגס-אנגען אונד פרייגע, זיך מיט אחרען צוזאמענגעטהאן אז אינזערע דעקלאראציאן צו ווערדען.

אויך בעטטען ווייר, דיא אדרעססע ווייטער וויא פאלגט אנצוגעבען:

יידישע פעסטער צייטונג

ווייטצנער-רינג נומ 15. בודאפעסט.

Jüdische Pester Zeitung

Waitzner-Ring Nr. 15.

זאממטליכע פ. ט. אבאנגענטען אינזערעס בלאטטעס ערהאלטען דאס

נייע גווערבעגעזעטץ אונד שאנקרעגאלע

ווייטאממען, נאכדעם דעטעטערעס אבגעשלאס-סען זיין ווירד.

אטטאצעהונג פאם 19-טען אקטאבער 1887.

בריען 12 19 3 60 78

געשאפטסבעריכט

געטריידע-געשאפט. ווייצען וואר נעט ען מאסיג צו מארקט נעבראכט. דיא קויסרוסס וואר שוואך, פרייזע וואר ען 5 קר. האהער.

ווייצען, מחייס 200 מעטער 81,5 קיל'אגראמס 7.30 נור, 200 מעטערצענט 81. קילא 7.30 נור. 700 מטר-צ. 81 קילא 7,25 נור. 100 מעטערצענ. 81.5 קילא 7.10 נורד, מעטטער-מאדען 100 מעטערצענ' 81 קילא' 7 25 נורד,— 500 מעטער-צענטנער 80,2 קילא. 7.23 נורדען, 600 מטצ, 79.5 קילא 7.20 נור. 700 מטרצ' 79 קילא' 6.95 נורדען.— באטשקאער 100 מעטערצ' 79, קילא 7 20 נורדען באנטער 200 מעטער-צענ' 78,8 קילא 6.90 נור, — (אללעס פער 3 מאנאטע.)

כארן 5,50 — 5.57½ נור.

נערסטע , פוטטער-וויאארע 5,40 — 5,50 נור.

מאלץ —,7 — 7,75 נורד.

קוקורוץ 5,94—5.97 נור.

האפער, 5,20 — 5,25 נור.

מעהלמנע-געשעפט. ווייצען פער הערבסט 6,96 6,98 נורד. האפער פער הערבסט 5,30—5,32 נור. קוקורוץ פער מאי-יוני 1888, 5.68—5.70 נורד.

רעפס. (קאהל) פער פעסטמכער-אקסאבער 1888 11.—10 84½ נורד.

פעסטער שלאכטפיעה-מארקט

בייא דעם אם 20-טען ד. מ. היער אין פעסט אבגעהאלטע נען וואכענמארקטע ווארדען 4119 שטיק נראס- אונד קליינ-פיעה צו מארקט געבראכט. היעראאן ווארדען פער-קייפט: 67 שטיק שטיער, פער מאאר פאן 70 ביז 180 נולדען — 2047 אכסען דאס מאאר פאן 130—300 נול, 1300 קוהע, דאס מאאר פאן 110—170 נול' — מעלל-קוהע דאס שטיק פאן 80—200 נול' 149 שטיק בייפעל, דאס מאאר פאן 120—180 נול. 485 שטיק קעלבער דאס שטיק —,14—,26 נול'. — שטיק לעממער דאס מאאר פאן. — — נול. פרייזע פער 100 קילא: אכסען-פלייש 40—49 נולדען. קוה-פלייש 37 — 41 נולד. קאלב-פלייש 49—56 נולד. אונד בייפפעל-פלייש 35—39 נולד.

ווייצענער פרייזע.

ווייצען פער הערבסט 7.45—7.50 נולד. פער פריה-יאהר 1888, 7.58—7.63 נול.

כארן אונגאריישע 71—73 קילא 6,03—6,08 נור. קוקורוץ אונג. 5,80—6,20 נולדען.

האפער אונגאריישער 5,70 — 5.75 נולדען פער מעטער-צענטנער.

ריבאל 29,50—30, נולד. פער מטרצ.

שפירטוס 26, — 26,12 נולד. פער 10000 ליטער פערצענט.

הערוסגעבער אונד פעראנטוואָרטליכער רעדאקטאר

מ. סאבאלטשי.

פרוכט- אונד מעהלפרייז-טאבעללע.

ווייצען	קוואליטעט פער העקטאל.	פער 100 קילאגראמס	ריכטע	קוואליטעט פער העקטאל.	פער 100 קילאגראמס
נאדראונגארישער	75	—,— —	קאָ (נייא)	72—70	5.25— 5.50
„	76	—,— —	נערס פוטטער	60	5.10— 5.30
„	77	—,—	מאיץ	62	—,— —
„	78	—,—	האפער	41	5.60— 5.55
„	79	7.— — 6 95	קוקורוץ באנאט.	75	5.55— 5.50
„	80	7 50— 7.55	דעטשע אנדערער	73	—,—
„	81	7 65— 7.55	הייוע	—	— —
ווייסענבורגער	78	—,— —	ווייצען פער הערבסט פריהיאהר		6.88
„	79	6·55 — 6.65	„ „		7,23
„	80	6.60— 6.70	קוקורוץ „ יני 1886		—,—
„	81	6.70— 6.80	נערסטע „ פריה-יאהר		5.51
„	82	—,—	האפער „ הערבסט		—,—
„	—	—,—	רעפס „ אוינ.-סעפ.		5.55
„	—	—,—			12.25
עפעטער-באדען	78	—,—			
„	79	6.65— 6.75			
„	80	6.70— 6 85			
„	81	6.80— 6.95			
„	82	—,—			
„	—	—,—			
„	—	—,—			
מחיים	77	—,—			
„	78	—,—			
„	79	6.60 — 6.70			
„	80	6.70— 6.80			
„	81	6.85— 6.95			
„	82	—,—			
„	—	—,—			

זאמענ מעהל		kr.
נוממער	0	—
„	1	90
„	2	60
„	3	30
„	4	80
„	5	40
„	6	50
„	7	80
„	8	30
„	8½	40
דער זאק צו 100 קילאגראמס מיט זאק פרייע באהן		14 10
		13 90
		13 60
		13 30
		12 80
		12 40
		11 50
		10 80
		9 30
		8 40
שפרייטיש אלטע מעפאדע פרעסהעפע קאריאפעל	28	—
„ נייע „	26	25

קורס-טאבעללע פאם 20. אקטאבער

לאזע.	fl.	kr.
1854-ער 4-פרעצענטיגע שאנאנס-לאז	129	—
1860-ער „ אנגאב	135	—
דעטענער פינפטעל	137.50	
1864-ער לאז צו 100 נולדען	167.50	
דעטענ. „ 50 „	167.50	
אונגאריש פרעמיענלאז צו 100 נולד.	124.25	
פרעמיענלאז	123.50	
קאסע ריטענשטיינע	55.—	
פרעמיענלאז	18.25	
קרעדיטלאז	180.50	
קלאר-לאז	47.25	
לאז-אנטעילע פון אלטרע-לאז	113.50	
אינגעוויקר-לאז	20.50	
קלאוזענבורגער-לאז צו 10 נולד.	22.50	
קראפעער לאז „ 20 „	17.10	
אפנער לאז „ 40 „	47.75	
אלבי לאז „ 40 „	43.50	
ווינדישגרעץ לאז „ 10 „	42.50	
אלבי לאז „ 20 „	19.50	
וואלבוריגער לאז „ 10 „	55.50	
סט.-גענאאס לאז „ 40 „	22.75	
מאאריליי-לאז „ 20 „	55.—	
פרייבורגער לאז „ 100 „	26.25	
דעטענ „ 50 „	137.50	
וואלדשטיין-לאז „ 20 „	68.—	
ווינדישגרעץ „ 20 „	31.80	
ווינער לאז „ 8 „	42.—	
פרעמיענלאז פרעמענאנלייהע	120.—	
אונגאר. האנדעלסבאנק-לאז	39.50	
עפרייניגטע	12.—	
	14.—	

ווערטה-פאפיערע.		kr.
אונגאריש גארנטירטע צו 4 פרעצענט	100	10
דעטענ.	—	—
אפפערייניגטע „ שטייער-פרייע	113	—
אונגאריש פאפיער-רענטע	66	65
אונגאריש גרונדענטלאסטונגס	104	75
פרעמיענ-אנלעהע	104	0
דונענבערגער	104	55
נאלצבורגער	104	40
נאפמוטע	109	—
קראאטישע אונד סלאוואנישע	104	50
אונגאר. אייזענבאהן-אנלעהען	152	75
וויינצעהנטע-אנלעהע-אבלייזונגס-שיין	100	—
אונגאר. היפאטעק-אנלעהע-אבלייזונגס-שיין	97	50
נון פר 100 צו 4½	104	50
אונגאר. גרונדענטלאסטונגס אבלייזונגס-שיין	101	75
אונגאר. פאפיענ-רענטע-שיין	182	—
אונגאר. פאסאגיר באהן	179	50
אונגאר. גאליצישע אייזענבאהן צו	176	—
אונגאר. נאר-אנד-באהן	175	—
אונגאר. דונענבאהן		
גולד-קורס.		
ווילנער אויסג.	—	—
רוקאמבו	5	90
אפפערייניגט. אונ. 8 נולד. נאדרשטיק	9	94
דייטשע ריינסבאנקנאטען	61	50
20 מארק-שטיקקע	12	28
רוסישע אימפעריאל	10	26
רוסישע אפפיציעל	1	10

Eigenthümer: Witwe M. Reis. Herausgeber und verantwortlicher Redacteur: M. Szabolcsi. Budapest, Druck von Sam. Markus. Andrassystrasse Nr. 62.

דען מוסס: דענן איך פיהלע, דאסס איך אלס ווערדע אונד ווילכסס דער פפלעגע בעראתא. אבער דוא מוססס דיר דען נעדענקען אויס דעם קאפף שלאגען, דען וויא איוס ארס. אין ווילכע וארגען ווירסס דוא נעראטהען, ווענן דוא זיא הייראטהעסט! דוא האטטעסט אויססער איהר דאנן נוכ נור מיך, וארגערי איך דוא מיטטער גאלדע צו ערגאהרען. דוא קאנגסס דאך נוכ דארוף רעכנען, דאסס דאס ארמע וארגען איך דאנן נאך זו פליססיג וויא הייסע ארבייטען ווירד קאנגען, ווענן זיא מאנן, קינד אונד צווייא מיטטער צו בעווירטהען האט. דוא מוססט איינע פרייא האבען, דוא דיר איינע קלייגע מיטגיפט אויס געטאפפט ברינגען. דענקע אן הערין, שפערין אונד קאמפאניע, ווילכען דוא זיא נאך דעם וועטצען אבשלוסס נאך 66 גולדען 18 קר. שילדעסט! זיא האבען דיר פאן אנפאנג אן דיא וויאאריען אויף קרעדיט גגעגעבען, דוא האנדעלסט אלזאו מיט פרעמדען מטטעלן: ווענן איך דיא וויאארע פארהאנדען אויס אונד דיא שולד דעקקע, וויא קאנגטעסט דוא איין עהרליכער מאנן בלייבען, ווענן נאר נאך שלעכטערע צייטען קאמטען, עהע דיא 66 גולדען 18 קר. נוכ בעצאהלט ווירד, דאדורכ דוא נוכ הייראטהסט. נון אבער וואדע עס אויסערלליך, וא־ען מיט פאלשען האפפנונגען צו שיטען אונד זיא פערלייכט אן אינעס נאסערען גליקק צו הונדערן. וויא לייכט קאנן איין רייכער מאנן דאס שאנד שונגדראפפטע מארגען לעכגעווינגען אונד זיא נרוקקליך מאכען."

דיא ליעבע יאקאב'ס וואורדע צוריקגעדראנגען דורך דיא ווארטע „הערין, שפערין אונד קאמפאניע." דיעזער פיר־מא, וועלכע איהם פעטרוויגסאלל דיא וואארען אויף קרעדיט גגעגעבען, דיא איהן ווהר נעפאלר נעתאנדעלטעט אונד איהם אررלעגט צו דען בוללוגסטען פרייזען אבגערלייגסס — דיעזער פירמא גגעגאנגען אלס פאללטער שולדנער דאצוטשעהען, דאס וואר פיר יאקאב איין שרעקקליכר, דאס איהן אללעס אנדערע פערגעססען לעגסס. וואס איהם אבער אבער אללעס גינג, וואר דער וויללע דער מטטער. איהר וואנש וואר דעם הוזוירר איין גגעבאט, וועלכעס ער נוכ אבגעשלאגען הבסס. דיא פאדערטע דאס אויס־גגעבען ווינער ליעבע אונד עס מוססטע גגעשעהען, דען אויף דער טאפעל ווינעס הערגגעגען שטאנדען מיט אונאויסלאשלי־כער, פאן פרוהגטער קינדהייט אן אינגגוואכסגגער שרוסט. דיא וואארט: „עדלע ווינען פאטער אונד דיינע מטטער, דאמיט דוך פערלאנגערט בלאסס אין איהר־עדלען אנגעוכט.

(פאר־שטעטיגונג פאלגט.)

הומאריסטישעס

קענגגרבוקר איינעס קאנטאר.

דער קאנטאר פאן ס. האט איינע גגטע שטעמגע, אבער ווענגע וועלטגעגגוהרס. טראגגרעס הייראט ער פאן זיך, דאסס ער אין מגגטעגקגגגער דיא.

ווענן דער איינטאר איינע פראבע דאפאן:

נאכדעם ער אם ערסטען טאג פארטרעפפ־דורך פארגבעגטעס האגטען קאמען צו איהם פעדלע, אם איהם צו גראטולירען. אלס דיא ערסטען דריא נאכטע קאמען, גלייכטע דער קאנטאר, דריא מגגדרים קאמגען, אם איהם אירע הייגסטע אנ־ציבעגטען.

וויא הייסט דיא: פראגגע ער דען שיגבאר גגגסטען. „איך בין דער ערסטע פארשגרעער אבקאר לוגצפעלד, עגגגגעלגטע דער גגפראגגט שטאלץ.

איגד וויא הייסט ער? מיין לעבער וואגד־טע זיך דער קאנטאר, עגגגג

* (ריא ד י ס ס ט א ג ס ו ו א ח ל א ן פ ר ע ס ס ב ו ר ג) פינדעט אם [1]-טען זאיינטבער ששאטט.

* (ג ע נ ע ר א ל ק א פ פ א ר ע ר), וועל-בער דעם אדרעסשווינדלס בעשולדיגט ווארדן — וויא דאס געסטרייג פ א ר ו ע ר א מ ט ס ב ל א ט ט מעלדעט — פאן אמטסוועגן פעגוואנדט אויר א ו י ס ד ע ר א ר מ ע ע ג ע ש מ ר י כ ן, ער וואר אויך דיטטער דער עהרענלעגאן: דיזער אויסצייכענונג וואורדע ער עבענפאללס פיר פערלוסטע ערקלארט.

* (ד ר י א ל י י פ צ י נ ע ר ד י ס ק א נ ט א - נ ע ו ע ל ל ש א פ ט) געהט קראכאן אויר אידרע דיזעקטאריען. דאריבער אייגר נאמענס ע ר ו ו א ל ע ס בעפינדען זיך איין דער פלוכט. אן דעם צוזאמענבריך דער געזעללשאפט ווד מעהרערע רומאנישע אויר באהמישע פירמען בעטייליגט דאריבער דיא פראגע פירמא בעלר-הארד וא נ ד ב א נ ק עס קאמפ. מיט דריא מיללאגען מארק. דיזע פירמא וייזט פאססיוען אים בעטראגע פאן [6] מיללאגען אים. יעלכען [6] מיל-לאגען אקטיוען גענעראלפערשטערען.

* (א י ן פ א מ י ל י ע נ ד ר י ע ר - ש פ י ע ל) דער בודאפעסטער שפעזיעלערייס-מעט לעאפאלד ר א מ ט ה ב ע ר ג ע ר דייטשט אם 19. זאיינטבער פארגען אהרעם נאך נראפסיאהריין. אום ווינ דאס פאם אים געשיעהן דזעמיע נאמטען אויפצווכען אויר דיזעלבע צוי דיקקערר נאך בודאפעסט צו בעזוגען. ביא ווינר נאמטן בעפאנדען זיך איך ווינ צוויא אנגעהיגע קינדער, דאמבעגער קיראלינע זיך אים נאמטאפט צום גרינגן בים אין אויר דאהין לעבען עד ווינ נאמטן אויר ווינ קינדער בעטעגן. אלס זא דאנן מיט דען קינדערן ערשיענען וואר, באם ער וא מיט אים נאך בודאפעסט צוריקגעקעהרט. דאר דיא פרויא וואללטע הינפאן נעמען הארען. איך אם נאכסטען מאן לעבען עד ווינ פרויא הארען נאכ-דעם עד זיך פארדער מיט אינעם דייטאלייר פערי-ערהנען האמטע אים פיר דען פארל אלס דיא פרויא ווינען בעטמען איך ווייטער קיין גזראר שענקען זאלרטע. צוערסט וא, דאנן זיך ערבעטען צו מאר-טען. ווייטלעהר ווינ איך דזעטמאר דיא פרויא פרלעזענטירטען בעטטען אהרעם מאנעס צוריקקר. דער מאנן אבער פערטעט דאס אינען שיסס אב. דער דאס אינען דער בוידען קינדער פערלעגענען. שנעלל וואללטע נון דיא פרויא עגעפערלינען דאר אין צווייטער שיסס מראף וא אן דער הארד אויר דיא האמטע נוד נאך דיא קראפט אידרע בוידען קינדער אין אידרע ארטע צו נעהמען אויר צו ע ס-פרלעהען. דאטרבעגער פייערטע אינען נאך אינען דרייטען שיסס נאר. דער ערראך צום גרינקען נעבם טראף, דערזייט קערטעט ער דיא וואפפע נעגען זיך אויר פערטעטגען זיך אים געגיבטע. דער נראבס-וואהרייגער אנגיל, נעדרעטטראף פערארטעטע דזעמאלד דאטרבעגער. נעגען פארזאמטערע נארבעגע אויר ווינען אים אינפארמירטע פערי-אמטער שווייגיר קאפערליכער פערלעטגונג אינ-טער דיקקוכטבארטע אייד מיללדערלינ אינטשטאנ-דיג צו [11] אהרען קערקער. דיא קאנגיל. מאפעד ערלאבט דיזען שטראפע אויף [1] אהרע צוגעשטיין. ווילכע שטראפע פאן דער קאנגיל. קוייטע געמעגט בעטשאטיגט וואורדע.

בריעפע דער רעדאקציאן.

הערן נ' ד' אין פ. באראן ח י ר ש דאס אינע מיללאגן גולדען צור ערגיבונג אינער נעווארבע. ש. לע פיר יידישע ו ו א ו ו ע נ ק י נ ד ע ר אן נ א ל י-צ י ע ן נעשפענדעט.

„אינערעגנס" אין ק. פאן דאלב [6] אויר אבגעגעבן בוי צום נאכסטען מאנען אויט דאס ווכסאוט-אבגעבראכט דער „ווינער אלגעמייגען צייטונג" אם איינע אין ווינ געלעגענ בראכט. עס ווייר דאדור אויך פאן אינטערעסען מיט אפליכען בעגעגט.

הערן ש' נ' אין בוי. ווייר בשטען א מעגי דיא לא ווינ בייגעפיגט.

ראטהזעל.

I.

(פאן מ. ה. בודאפעסט.)

אם דעבענס ענדע איזט'ס דער בעגינן,
פאן דעסטען אנפאנג אבער דער שלוסס;
עס איזט אין איינפאך דונג, אהנע זינן,
ווי'ל עס נור, לאוער, אהנע פערדריסס.
דיא פיגוריסט עס נעווינס אויף שרעט אויר טרישט,
ווינס מיט פאזיטיוו, עדזיא אין דער מישט.

ראטהזעל.

II.

(פאן מ. ה. בודאפעסט.)

דיא ע ר ס ט ע זולבע, דיא בעשטע דער ווט,
נאך דעם מאנעס מיהען איילסט דוא איהר צו.
דער צ ו ו י י ס ע ן פינע איינען לוס נאך בייא,
דאמיט דיא פאן זיין אויר בעדייטונג דייא:
דיא אובעריצונגס דיך אבער אויך דאנן,
דאס דיא נוכט נאר מיהר בעדייטען דאנן.
דאס נ א נ ע ע ווכס משליר צו ערינען,
אונד צוואר נור דעם שנאדען נערדעם ווינען.

הידה

לפרשת נח.

I.

אזנכן מלך אם תקוע לקרעים,
אי מלך חתות תשבת לתצאים,
חוה לפנה שלשית הזה,
שלשית השנות שני גדולי הגבאים:
שמואל ואלישע, לך בודם מבאים:
תשב בוכרון, כבכי הדשתי! —
גם הנשאר ידע, כי השקר לריות,
ובמרוקד ירד על סיף כבר הוה,
כאשר הוה על פי שמואל הרמתי.
ועתה ידוע! הבי וחד דרבי,
שלשת השלישות, ואיך כבן עבר
מי זה הא'ש, הנקרא בשם הודתי? —
ראה גם הוא כמוך, אחד מבני שם,
כאחד הנבריה, דינו כתועבות האם,
כי הדיוק בשלה, מנבור הדותי. —
יעי! אם בכל זאת לא תעבו הודה,
תשקום הנאות, לכם אודה,
בשבת בכנת הכנסת האמרי: „מצאתי"
ב ו ד א פ ע ס ט. יום א' לפרשת נח ת"ש"ק לפ"ק.
שמעון בכרך.

הידה

II.

(מאת מ. ה., פה בודאפעסט.)

מלא נח בו הבריות,
על כמה אומה, ועיר, מדת מיא
ומשורה תרוה הטלה, ותת ובכתה.

[1] דיא נאמען דער איינזענדער ווכסענדער לאונגען, ווערדען מאר שרוסס דער נאכסטען פרייטאגנסטעד אונד אויפגעשטעלט, ווערדען ווייר מעראפפענטליכט.

אם על ראשה וקללה אך יעלה תמיה:
הן אז לוישבי פרשת לאחזה היתה.

—

ואם עד מעמדה ומקומה בלי חלוף תניחוה,
לא תיסוסו ולא תגרעו מאומה ותהי תמימה,
אז בני ישראל בעשור לחודש יבקשוה
משוכן מיום בהם נשבר מימים ימימה.

אייפלאוזונג דער ראטהזעל אין נו' 113.

דעם דייטשען:

דרוקקפרעסע.

דער I. חידה:

אות „ל".

דער II. חידה:

בראשית, ראשית.

(ראשית חכמה יראת ד'): המלה בראשית מתחלת באות שני („ב") ותאות הראשון („א") הוא השלישי בה: בילהם עומד רש („ר"); אחרי „ראשית" נמצא „בריא" (כי האותיות הראשונות של „בראשית").

ריכטיג האבען געלאזט:

אללע ד ר י י א, דיא הערען: ח. ראזגער — ביעלקאווצע, ש. ראזענבוים — ב. פעסס.

דאס ד י י ס ש ע: דיא הערען: שיוארען אונד בענדער — פעסס.

ב י י ד ע ח י ד ר ת, דיא הערען: פ. א. וואלפ-נאנג — טאקא, ש. ל. אדצש — מארגאוי, א. מ. ווייצ-בערגער — ש. פ. מאזיראש, מידרכי ראזענוואסער — בערענסאס.

דיא ח י ד ה I: דיא הערען: יאזעף אדלער — בערענסאס, יאקובס ראזענשטיין — טעמעשוואר, מ. י. בראסס — עדרוי, שמואל ביכלער — סאריואש, אברהאם שטייער — באייזלאוי, שמען פאללאק — הערמאנשטאדט.

נאכטראג:

צור ראזונג פאן נומ' 112.

פאן דען ראטהזעלן אין אבעריוואהנשטר נומער הא-בען נאך געלאוט: א ל ל ע ד ר י י א, הערי לעאפאלד ווייסס — מעזא-פעסטר; דאס דייטשע אונד העבראיישע, הערי יאקובס ראזענשטיין — טעמעשוואר; דאס דייטש-העבראיישע אונד דייטשע, הערי מאיר קלין — מ-קאסאן; דאס דייטש העבראיישע: א. מ. ווייצבערגער — ש. מאזיראש אונד ק. טייבער — פארנאדזע (בייא קראקויא)

פרייטאגס-פאללעטאן.

פרידענוואבע איינעס הויזירערס.

(1-טע פארזעצונג.)

בייא דער מיהטע דעקל אינטעריעסירט זיך יאקאב מיט יאזעפ אין לאנגען געשפראכען. פאם געשאפט וואלטע ער מיט איהר נוכט דערען, דאס שיען איהם נוכט אפפענבר אבער ער טיגן איהר אייס נאנאיאיע אונד געשיכטע דאס-יענגע פאר. וואס ער פאן דער שולע הער וואוססטע; ער עצאהלטע איהר פאן דען ראטען, דיא יוהיענדע געשיכ-טע פאן פאקטאטע מאר אונד צאוגיס עמפאלונג. אדער פאן דער ארטען וועלט אין אנדערען אונד פאן דער נייען אין אמעריקא. דאנן פאן דען הערדען דער יידישען גע-שיכטע אז. ז. וו. זא דאכט דאס מארכען פאלל שטיינגע. דער עדעלכרט דען הייוויענדען געלעהרטען אנזאה אונד נאר נוכט דאראן דענקען קאנגטע, דאסס אין זא געבילדע-טער קייסמאנן איהר מאנן ווערדען קאנגטע.

יאקאב וואר נאנגן אנדעריר מיינונג. ער דאכטע וואהל דאראן, דאסס דאנען דינע פרויא ווערדען קאנגטע אונד מאללע זיך זיין עהרליכע גלוק. מיט אללען מאר-בען דער עסטען לייבע אייס. ווינער מישטר וואנטע ער עס נוכט צו אפטענבערען. וואס זיין הערען עמפאנד, זא אייפרסוכטע ער איהר וואנטע אללעס צו ערצאהלען פפלעג-טע. זיא זאה אבער שאיה נעגיג אונד דאכטע באלד איה-רען זאהן צום נעשטאנדניס נעבראכט.

„אך מיין זאהן," דאכטע זיא, „אך קענגע דאכטען זאלר נוט אונד בין אבעריצונגס. דאסס זיא אינען מאנן גלוקליך מאכען ווערדע. נעגען ווערדע איך מיינעס זאהנע אין זא טיגנדהאפטעס וויס נאנגען, וייא יאנטען ווע-